

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI

**MESLEKİ ÇALGI İCRACILIĞINDA SAHNE
PERFORMANSINI ETKİLEYEN UNSURLAR**
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN **HAZIRLAYAN**
Prof. Dr. Ünal İMİK **Sergen YILMAZ**

MALATYA- 2025

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI

**MESLEKİ ÇALGI İCRACILIĞINDA SAHNE PERFORMANSINI
ETKİLEYEN UNSURLAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Sergen YILMAZ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ünal İMİK

MALATYA- 2025

ÖNSÖZ

Bu araştırma ve yüksek lisans eğitimim süresi boyunca desteklerini her zaman hissettiğim, bilgi ve birikimlerini benimle paylaşıp yol gösteren çok kıymetli danışmanım, hocam **Prof. Dr. Ünal İMİK**'e, bu zorlu süreçte her an yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen değerli aileme teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Mesleki çalgı icracılığı yalnızca teknik yeterlilikle sınırlı olmayıp, psikolojik, fizyolojik ve çevresel birçok faktörle şekillenmektedir. Kullanılan çalgı kalitesi, ses sistemi, dinleyici kitlesi, çalgı grubu uyumu, akademik eğitim düzeyi, mesleki deneyim gibi değişkenler, icracının sahne üzerindeki başarısını doğrudan etkilemektedir. Literatürde, bu unsurların müzikal ifade gücü ve icra kalitesi üzerindeki etkileri çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu bağlamda çalışma, müzikal performansın çok boyutlu yapısını anlamaya yönelik teorik bir çerçeve sunarak, profesyonel sahne pratiğine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Araştırmanın evrenini ülkemizde mesleki çalgı icracılık yapan bireyler, örneklemini ise örneklem grubunu teşkil eden bireyler oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde öncelikle konuya yönelik mevcut literatür taranmıştır. Daha sonra random yöntemi ile belirlenmiş olup mesleki çalgı icracılığı yapan gönüllü 40 örneklemin kişisel görüşlerine başvurulmuştur. Elde edilen nitel veriler ve tablolara dönüştürülen nicel veriler birlikte yorumlanarak sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlarından bazıları sıralanacak olursa, mesleki çalgı icrasında çalgı kalitesinin önemli olduğu, mevcut ses sistemi kalitesinin önemli olduğu, dinleyici kitlesinin orta düzeyde etkili olduğu, çal grubu uyumunu belirleyici rol oynadığı, akademik eğitim düzeyinin orta derece etkili olduğu ve mesleki deneyimin son derece etkili olduğu aklımıza ilk gelenlerden bazıları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki çalgı İcracılığı, Müzisyenlik, Sahne Performansı, Müzik, Sahne Deneyimi.

ABSTRACT

Professional instrument performance is not limited only to technical competence, but is shaped by many psychological, physiological and environmental factors. Variables such as the quality of the instrument used, the sound system, the audience, the harmony of the instrument group, the level of academic education, professional experience directly affect the performer's success on the stage. In the literature, the effects of these elements

on the power of musical expression and the quality of performance have been revealed by various studies. In this context, the study aims to contribute to professional stage practice by providing a theoretical framework for understanding the multidimensional structure of musical performance.

The universe of the research is composed of individuals who perform professional instruments in our country, and the sample is composed of individuals who constitute the sample group. During the research process, the existing literature on the subject was first reviewed. Then, the personal opinions of 40 volunteer samples who were determined by random method and performed professional instruments were applied. The qualitative data obtained and the quantitative data converted into tables were interpreted together to reach the result.

If some of the results obtained in the research are listed, some of the first things that come to our mind are that instrument quality is important in professional instrument performance, the current sound system quality is important, the audience is moderately effective, the playing group plays a decisive role, the academic education level is moderately effective, and my professional experience is extremely effective.

Keywords: Professional instrument Performing, Musicianship, Stage Performance, Music, Stage Experience.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar.....	viii
RESİMLER	ix
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	6
1.2. Problem Cümlesi	7

1.3. Alt Problemler	7
1.4. Araştırmanın Amacı	8
1.5. Araştırmanın Önemi.....	8
BÖLÜM II.....	9
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER.....	9
2.1. Mesleki Çalgı İcracılığı (Müziyenlik) Kavramı	9
2.2. Çalgı (Enstrüman) nedir?	11
2.3. Çalgılar Nasıl Sınıflandırılır ve Çeşitleri Nelerdir	13
2.3.1. Telli Çalgılar.....	15
2.3.2. Yaylı Çalgılar	15
2.3.3. Üflemeli Çalgılar	16
2.3.4. Ritim Çalgılar	18
2.3.5. Tuşlu Çalgılar	19
BÖLÜM III.....	20
3. YÖNTEM.....	20
3.1. Araştırmanın Modeli	20
3.2. Evren ve Örneklem.....	20
3.3. Sınırlılıklar	20
3.4. Sayıtlar	20
3.4. Verilerin Toplanması.....	20
3.5. Verilerin Analizi.....	21
BÖLÜM IV.....	22
4. BULGULAR VE YORUM.....	22
4.1. Demografik Bilgiler	22
4.2. Birinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	23
4.3. İkinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	25
4.4. Üçüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar.....	26
4.5. Dördüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	27
4.6. Beşinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	28
4.7. Altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	29
4.8. Yedinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar.....	30
4.9. Sekizinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	31

4.10. Dokuzuncu alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar.....	32
4.11. Onuncu alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar.....	34
4.12. On birinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar.....	35
4.13. On ikinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	36
4.14. On üçüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar.....	37
4.15. On dördüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	38
4.16. On beşinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	39
4.17. On altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	40
BÖLÜM V.....	42
4. 5. SONUÇ VE ÖNERİLER	42
5.1 Sonuçlar.....	42
5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	42
5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	42
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	43
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	43
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	43
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	43
5.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	44
5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	44
5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	44
5.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	44
5.1.11. On birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	45
5.1.12. On ikinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	45
5.1.13. On üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	45
5.1.14. On dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	46
5.1.15. On beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	46
5.1.16. On altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	46
5.2 Öneriler.....	46
5.2.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler	47
5.2.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler	47
5.2.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler	47
5.2.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	48

5.2.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	48
5.2.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler	48
5.2.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	48
5.2.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	49
5.2.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler	49
5.2.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler	49
5.2.11. On birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler	49
5.2.12. On ikinci Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	50
5.2.13. On üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler	50
5.2.14. On dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	50
5.2.15. On beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler	51
5.2.16. On altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	51
KAYNAKLAR.....	51

TABLolar

Tablo 1 : Araştırmaya katılanların demografik özelliklerinin dağılımı	21
Tablo 2: Çalgı kalitesine yönelik unsurların icra performansına etkisi	22
Tablo 3: Sahnede kullanılan ses sistemine yönelik unsurların icra performansına etkisi	23
Tablo 4: Dinleyici kitlesine yönelik unsurların icra performansına etkisi	24
Tablo 5: Tütün ve diğer alışkanlıklara yönelik unsurların icra performansına etkisi	25
Tablo 6: Çalgı grubu uyumuna yönelik unsurların icra performansına etkisi	26
Tablo 7: Cinsiyet faktörüne yönelik unsurların icra performansına etkisi	27
Tablo 8: Akademik eğitim düzeyinin icra performansına etkisi	28
Tablo 9: İcracının mesleki deneyiminin icra performansına etkisi	29
Tablo 10: Çalışma saatlerinin icra performansına etkisi	30
Tablo 11: Psikolojik problemler icra performansına etkisi	31
Tablo 12: Kazanç miktarının icra performansına etkisi	32
Tablo 13: Ses yorumcusu ile uyum durumunun icra performansına etkisi	33
Tablo 14: Repertuar bilgisinin icra performansına etkisi	34
Tablo 15: Mekânsal faktörlerin icra performansına etkisi	35
Tablo 16: Sağlık sorunlarının icra performansına etkisi	36
Tablo 17: Sahne süresinin icra performansına etkisi	37

RESİMLER

Resim 1: Ses Dalgaları	2
Resim 2 Ritim Çalgıları	4
Resim 3 Çeşitli Çalgılar	11
Resim 4 Telli Çalgılar	12
Resim 5 Yaylı Çalgılar	13
Resim 6 Telli Çalgılar Bağlama	14
Resim 7: Yaylı Çalgılar	15
Resim 8: Üflemeli Çalgılar	16
Resim 9: Vurmalı Çalgılar	17
Resim 10: Tuşlu Çalgılar	18

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Müzik, insanoğlunun varlığı ile birlikte var olduğu düşünülen insan hayatının en vazgeçilmez unsurlarından biridir. Müzik sanatı bu süreçte sadece duygu ve hislerimize tercüman olmakla kalmayıp, hayatımızın hemen her alanına tesir edebilecek kadar etkili bir yapıya bürünmüştür (İmik ve Haşhaş, 2020:196).

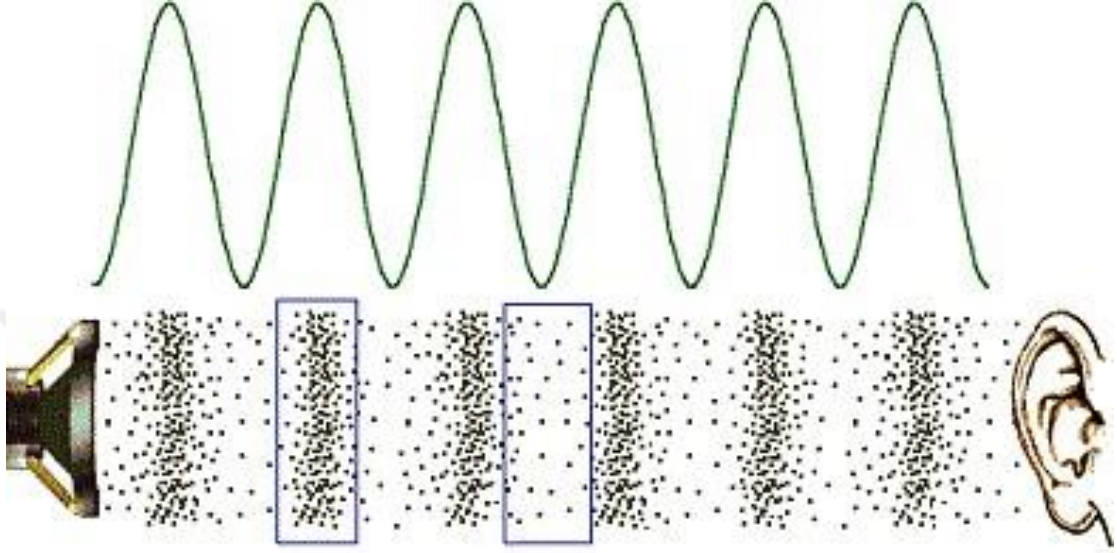
Sahne performansı, çalgı icracılarının mesleki yeterliliklerini sergiledikleri ve izleyiciyle doğrudan etkileşime girdikleri en kritik alanlardan biridir. Ancak bu performans yalnızca teknik beceriye değil; psikolojik, fizyolojik, çevresel ve duygusal birçok değişkene de bağlıdır. Mesleki çalgı icracılığı sürecinde sahnede sergilenen performans, icracının yalnızca müzikal bilgi ve becerisiyle değil, aynı zamanda sahneye çıkmadan önceki hazırlık süreci, sahne korkusu, motivasyon düzeyi, dinleyici ile kurulan iletişim ve sahne ortamının koşulları gibi faktörlerden de etkilenmektedir

Yapılan çalışmalar, performans anksiyetesi (sahne korkusu) gibi psikolojik unsurların müzikal ifade gücünü azaltabildiğini göstermektedir. Bu durum, özellikle genç yaştaki müzisyenlerde veya mesleki kariyerin başındaki icracılarda daha belirgin hale gelmektedir. Öte yandan, düzenli prova, beden farkındalığı, nefes teknikleri ve zihinsel hazırlık gibi stratejilerin performans üzerindeki olumlu etkisi literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı mesleki çalgı icracılığında sahne performansını etkileyen unsurları bütüncül bir yaklaşımla ele almak ve bu unsurların icracı üzerindeki etkilerini irdelemektir. Böylelikle, performans kalitesini artırmaya yönelik öneriler geliştirilebilir ve müzik eğitimi sürecinde karşılaşılan sorunlara çözüm yolları sunulabilir.

Ses Kavramı

Müzik, çeşitli öğelerin bazı kurallar çerçevesinde bir araya getirilmesinden oluşan bir bütündür. Bu bütünü oluşturan unsurların bazıları aşağıda sıralanmaktadır. Ses ise, akustik bir dalganın doğurduğu işitme duygusuna verilen isimdir (İmik,2014:19)

Resim 1: Ses Dalgaları¹

Şekil 1 incelendiğinde, ses dalgalarının yapısını ifade eden bir tasvir açıkça görülecektir. Dikdörtgen kutucuklar içerisinde az ve çok yoğun bölgeler işaret edilmektedir.

Beynimizde bir müzik duygusu uyandırabilmek için, çeşitli frekanslardaki seslerin art arda işitilmesi gerekmektedir (Yavuzoğlu, 1994: 26). Diğer seslerle müziği ayıran en temel durumlardan biri budur.

Müzik icrasında en temel yapı olan ses, yalnızca fiziksel bir titreşim değil, aynı zamanda icracının duygusunu dışa vurduğu anlam yüklü bir araçtır. Fiziksel düzeyde ses, bir maddenin (örneğin telin, kamışın ya da insan ses tellerinin) titreşmesiyle ortaya çıkan, havada yayılarak işitme duygusu aracılığıyla algılanan bir olgudur.

Ancak bu teknik tanım, çalgı icracısının dünyasını tanımlamaya yetersiz kalır. Çünkü icracı için ses aynı zamanda bir anlatım biçimi, bir duygusal iletişim aracıdır. İracının kullandığı enstrümana ve hatta o andaki duygusal duruma göre değişkenlik gösterir. Bu

¹ <http://www.zamandayolculuk.com/html-3/sesdalgasi.htm>

faktörler, sesin müzikal icradaki yerini yalnızca fiziksel değil, estetik ve ifade alanında değerlendirmeyi gerekli kılar.

Çalgı icracısı için ses, teknik becerilerin ötesinde bir kimlik taşıyıcısıdır. İcracı, çalgısının imkanları dahilinde sesin rengi, yoğunluğu, karakteri ve dokusuyla oynayarak, kendi müzikal icra yorumunu, duygu durumunu dışa vurur. Bu nedenle sesin üretimi yalnızca mekanik bir süreç değil aynı zamanda beden, zihin ve duyguların birlikte işlediği bir bütünsel ifade biçimidir.

Ses, icracının hem kişisel müzikal sesini (tonal kimliğini), hem de duygusal derinliğini ortaya koyduğu bir zemin sunar. Örnek olarak bir keman icracısının vibrato tercihleri, yay hızını kullanma biçimi ya da nefesli bir çalgıcının artikülasyon tercihleri, icra edilen notaların ötesinde, icracının ruh halini ve estetik yaklaşımını yansıtır. Bu bakımdan ses, yalnızca “nasıl çıktığıyla” değil, “ne anlattığıyla” da anlam kazanmaktadır.

Ritim Kavramı

Seslerin sürelerini belirleme özelliğine ritim adı verilmektedir. Biri vurgulu olmak koşulu ile en az iki sesin art arda gelmesi ile oluşmaktadır. Bir eserin kulağa hoş gelmesinde söz, armoni gibi öğelerin yanında ritim de son derece önemlidir (İmik, 2014:20).

²Resim 2 Ritim Çalgıları

Resim 1’de müzikte ritim yapısını kurmakta kullanılan ritim çalgılarından iki farklı örnek ver almaktadır. Ritim, müziğin iskeletidir. Bu iskelet farklı ulusların müziğinde farklı biçimlerde oluşabileceği gibi, aynı ulusun çeşitli müzik türlerinde de farklı biçimlerde yapılabılır (Özgür ve Aydoğan 2002: 26).

Müzik eserlerinin karakterinde en önemli rollerden birini oynayan ritim unsuru, eserin oluştuğu toplumun ve bu toplumun sosyo-kültürel ve psikolojik yapısının da bir yansıması olarak görülebilir (İmik,2014:21).

Müzik Kavramı

Müzik, gücünü insan zekâsının ve duygusunun bir birleşimi olmaktan almaktadır. Bazı durumlarda sınırsız bir güç olan müzik, duygu ve düşünceleri yansıta bildiği ölçüde vardır ve başka bir eşi ve benzeri bulunmamaktadır. Müzik, en sert ve katı düşünen bireyleri bile yumuşatarak durumu çok farklı noktalara getirebilir. Bunun temelinde diğer iletişim

² <https://www.folklor sanat.com/Muzik>

biçimlerinden farklı olarak içerisinde daha yoğun ve etkili bir biçimde barındırdığı sosyokültürel ve psiko-sosyal anlamlandırmaların büyük önemi vardır (İmik,2014:24).

Lull'a göre müzik, yaşamdaki duygusal gidip-gelmeleri, zayıflıkları, yenilgileri, kutlamaları ve çatışmaları, özel olarak yaşanabilen ya da diğer insanlarla paylaşılabilen etkileyici ve yansıtıcı tempolara dönüştürebilmektedir. Kendini oluşturan kişilere de dinleyenlere de farklı deneyimler yaşatmaktadır (Lull, 2000: 11).

Müziğin gücü gibi işlevleri de oldukça geniş bir alana yayılmaktadır. Kaygısız, "Müzik Tarihi" isimli kitabında müziğin gücünü şu başlıklar altında sıralamıştır (Kaygısız, 2004: 49).

- Birçok alanda müzikten yararlanır. Opera, bale, tiyatro, film gibi sanatlar; okullar, ibadethaneler ve askeri kurumlar buna örnek olarak verilebilir.
- Müzik, kullanıldığı alanın ürünüyle birleşerek, daha güçlü bir etki yaratabilir. Sinemada müzik kullanımı ile anlamın güçlendirilmesi gibi.
- Formları çok çeşitli ve zengindir.
- Çok çeşitli çalgı türleri mevcuttur.
- İnsan sesi ve sözlerle birleşerek daha derin ve zengin bir anlam yaratabilmektedir.
- Dinleme, izleme ve tüketim mekânları çok geniştir. Evde, arabada, sokakta ya da konser salonlarında müziğe ulaşılabilir. Bunu yaparken iletişim araçlarında da çok faydalanmaktadır. Radyo, televizyon bunlara örnektir.
- Birden fazla duyuya, ama en fazlada kulağa hitap etmesinden dolayı kalıcılığı fazla ve kabul görme oranı yüksektir.
- Her tür müzik, duygulanım yaratmaktadır. Toplumun her kesimi, içerisinde kendinden bir şey bulmaktadır. Günlük tüketime girmesi ile bu özelliği geliştirmiştir.
- Evrensel bir dil olma özelliği vardır. Bu sebeple insanlar la dolaysız bir ilişki kurmaktadır.

Müziğin gücü ve işlevleri birbiri ile karşılıklı etkileşim içerisindedir. Ve teknolojinin getirdiği yenilikler ve sosyal medya faktörü ile beraber her geçen gün bu etkileşim, müziğin gücünü ve işlevlerini arttırmaktadır.

Günümüzde müzik, bireysel yönü ile insanların iç dünyasını zenginleştiren, toplumsal yönü ile birbirleriyle kaynaştıran, kültürel yönüyle gelenekselden çağdaşa müziksel birikimi taşıyan bir yapıdadır (Özgür ve Aydoğan, 2002:2).

Müzik, tarih boyunca insanlığın hem bireysel hem de toplumsal yaşamında önemli bir ifade aracı olmuştur. En sade tanımıyla, belirli bir düzen içerisinde oluşturulan seslerin zaman içerisinde estetik bir yapıya dönüşmesidir. Ancak bu tanım, müziğin çok katmanlı doğasını açıklamakta yetersiz kalır. Çünkü müzik yalnızca işitilen bir olgu değil, aynı zamanda hissedilen, yaşanan ve anlamlandırılan bir deneyimdir

Çalgı icracısı açısından bakıldığında ise müzik, notaların ötesinde icracının kendini ifade etme aracıdır. İcraçı, yalnızca doğru notaları çalmakla kalmaz, aynı zamanda duyguyu, anlatıyı ve hatta toplumsal mesajı da dinleyiciye iletmekle sorumludur. Bu nedenle müzik, icraçı için teknik becerilerle sınırlı olmayan, duygusal ve zihinsel bir süreçtir.

Müzik aynı zamanda kültürel bir kimliği yansıtır. Her toplumun müziği, o toplumun değerlerini, tarihini ve yaşam şeklinin göstergesidir. Bu bağlamda icraçı, yalnızca bireysel değil, kültürel bir anlatıcıdır. Halk müziği çalgı icracısı örneğinde olduğu gibi, müzik yalnızca estetik bir faaliyet değil, aynı zamanda bir yaşama biçimidir.

1.1.Problem Durumu

Mesleki çalgı icracılığı, sadece teknik becerilerle sınırlı olmayıp aynı zamanda çeşitli çevresel ve teknik faktörlerden kolaylıkla etkilenebilecek hassasiyettedir. Bu manada mesleki çalgı icracılığı yapan bir bireyin kullanmış olduğu çalgının kalitesi ile başlayan etkilenme süreci, mevcut kullanılan ses sisteminin kalitesine kadar her açıdan sahne performansına etki edebilir. Mevcut dinleyici kitlesinin sosyo-ekonomik durumu, eğitim durumu, eşik eden diğer mesleki çalgı icracılarının uyumu ve mesleki deneyim durumu gibi birçok değişken icracının sahne performansındaki başarıyı doğrudan etkileyebilir. Bu anlamda, mesleki çalgı icracılığında sahne performansını etkileyen unsurları bütüncül bir yaklaşımla ele almak ve bu unsurların icraçı üzerindeki etkilerini irdelemektir araştırmamızın problem durumunu arz etmektedir. Böylelikle, performans

kalitesini artırmaya yönelik öneriler geliştirilebilir ve karşılaşılan sorunlara çözüm yolları sunulabilir.

Araştırmanın problem durumundan hareketle, bir problem cümlesi ve alt problemler üretilmeye çalışılmıştır.

1.2.Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi ‘Mesleki çalgı icracılığında sahne performansını etkileyen unsurlar nelerdir?’ olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın alt problemleri ise aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır.

1.3.Alt Problemler

1. Çalgı kalitesine yönelik unsurların icra performansına etkileri nelerdir?
2. Sahnede kullanılan ses sistemine yönelik unsurların icra performansına etkileri nelerdir?
3. Dinleyici kitlesine yönelik unsurların icra performansına etkileri nelerdir?
4. Tütün ve diğer alışkanlıklara yönelik unsurların icra performansına etkileri nelerdir?
5. Çalgı gurubu uyguna yönelik unsurların icra performansına etkileri nelerdir?
6. Cinsiyet faktörüne yönelik unsurların icra performansına etkileri nelerdir?
7. Akademik eğitim düzeyinin icra performansına etkileri nelerdir?
8. İracının mesleki deneyiminin icra performansına etkileri nelerdir?
9. Çalışma saatlerinin icra performansına etkileri nelerdir?
10. Psikolojik problemlerin icra performansına etkileri nelerdir?
11. Kazanç miktarının icra performansına etkileri nelerdir?
12. Ses yorumcusu ile uyum durumunun icra performansına etkileri nelerdir?
13. Repertuvar bilgisinin icra performansına etkileri nelerdir?
14. Mekânsal faktörlerin icra performansına etkileri nelerdir?
15. Sağlık sorunlarının icra performansına etkileri nelerdir?
16. Sahne süresinin icra performansına etkileri nelerdir?

1.4.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, mesleki çalgı icracılığında sahne performansını etkileyen unsurların olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma ayrıca mesleki çalgı icracılığına yönelik mevcut durumun tespit edilmesi, kayıt altına alınması ve gelecek kuşaklara aktarılması yolu ile mevcut literatüre katkı sağlamayı da amaçlamaktadır. Araştırmanın bir başka amacı da mesleki çalgı icracılığında sahne performansını etkileyen unsurları bütüncül bir yaklaşımla ele almak ve bu unsurların icracı üzerindeki etkilerini irdelemektir. Böylelikle, performans kalitesini artırmaya yönelik öneriler geliştirilebilir ve karşılaşılan sorunlara zm yolları sunulabilir.

1.5.Araştırmanın nemi

Araştırmanın, mesleki çalgı icracılığında sahne performansını etkileyen unsurların olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmeyi amaçlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın ayrıca mesleki çalgı icracılığına yönelik mevcut durumun tespit edilmesi, kayıt altına alınması ve gelecek kuşaklara aktarılması yolu ile mevcut literatüre katkı sağlamayı da amaçlaması bakımından da büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Araştırmanın ayrıca mesleki çalgı icracılığında sahne performansını etkileyen unsurları bütüncül bir yaklaşımla ele alması ve bu unsurların icracı üzerindeki etkilerini irdelemesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Böylelikle, mevcut sorunlara ve performans kalitesini artırmaya yönelik zm yolları geliştirilebilir.

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER

2.1. Mesleki Çalgı İcracılığı (Müziyenlik) Kavramı

Müziyen denildiğinde genellikle, müzik sanatının herhangi bir dalında (saz, ses) belirli yetilere ulaşmış ve özellikle mesleki anlamda hayatlarını bu yolla idâme ettiren bireyler akla gelmektedir. Müziyenlik, iş yaşamındaki kendine özgü özellikleriyle sadece bir meslek değil, aynı zamanda bir yaşam tarzıdır (İmik ve Haşhaş, 2016:9).

Mesleki çalgı icracılığı, bireyin çalgı çalma becerisini yalnızca bir hobi ya da sanatsal etkinlik olarak değil, aynı zamanda bir meslek olarak sürdürmesini ifade eder. Bu kavram, icranın belirli bir disiplin içinde, profesyonel bir yaklaşımla ve devamlılık gösterecek

biçimde yürütülmesini kapsar. Müzisyenlik, bu anlamda teknik ustalık, sanatsal ifade, performans deneyimi ve mesleki ahlak gibi çok boyutlu yeterlilikleri içinde barındırır.

Müzisyen, yalnızca çalgısını çalmayı bilen kişi değil, aynı zamanda sahne deneyimi olan, müzikal birikimini geliştiren, farklı gruplarla çalışabilen ve müzik yoluyla iletişim kurabilen kişidir. Bu bakımdan mesleki icracılık, teknik becerinin ötesine geçerek, bireyin sanat yoluyla kimlik kazanımını ve toplumsal rolünü de içine alan bir bütünlük kazandırır

Müzisyenlik mesleği, bireysel gelişim, estetik duyarlılık, beden-zihin koordinasyonu ve grupla uyum gibi birçok alanda yetkinlik gerektirir. Bu kapsamda mesleki çalgı icracılığı hem sahne ortamlarında hem kayıt, prodüksiyon gibi müziğin farklı uygulama alanlarında kendini gösteren kapsamlı bir meslektir

Müzisyen olabilmek için her ne kadar tek yol resmi kurumlarda eğitim almak olmasa da, bu şekilde -bilimsel bir müfredat dâhilinde- alınacak eğitim/öğretim sonrasındaki bireysel kazanımların, her açıdan donanımlı bir müzisyen olabilmek açısından büyük önem arz ettiğini söylemek mümkündür. Zira her alanda olduğu gibi müzik sanatı alanında da var olan temel bilgileri alanında uzman kişiler yardımı ile sistemli ve düzenli bir biçimde alabilmek var iken, deneme yanılma ve taklit yolu ile elde etmeye çalışmak daha meşakkatli ve zor olacaktır (İmik ve Haşhaş, 2016:12).

Bu noktada; “ülkemizde hangi kurumlardan ne tür bir müzik eğitimi alarak müzisyen olunabileceği” sorusu akla gelmektedir.

Ülkemizde temelde var olan lisans eğitimi seviyesindeki müzik eğitimi kurumları sıralanacak olursa; Konservatuvarlar, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakülteleri ve Eğitim Fakültelerine bağlı müzik eğitimi kurumları ilk akla gelenler olacaktır. Bu kurumlarda eğitim alabilmek için bireylerin müzik yeteneğine sahip olmaları temeline dayanarak farklı donanım ve özelliklere sahip olmaları ve çeşitli sınavlardan geçmeleri gerekmektedir (İmik ve Haşhaş, 2016:13).

Bir diğer yol, usta-çırak ilişkisidir. Usta-çırak ilişkisi zanaat ve sanatın birçok dalında olduğu gibi müzik sanatının aktarım sürecinde de önemli bir yere/değere sahiptir. Geçmişten-günümüze kadar süregelen bu öğretim/öğrenim süreci özellikle geleneksel müziklerin aktarım serüveninde en çok izlenen yöntemdir. “Usta-çırak ve meşk yöntemi

gibi eğitim şekillerinde herhangi bir yazılı metot izlenmemekte, genellikle ustanın çaldığı ezgiler, öğrenci tarafından görsel ve duysal olarak çalınmaya çalışılmaktadır” (Haşhaş, 2013:26).

Müzikal kazanımlar açısından en kestirme öğretim/öğrenim şekli olarak değerlendirebileceğimiz bu yöntem, özellikle ülkemizdeki hemen-hemen her müzisyenin başından geçen önemli bir kazanım serüveni olarak görülebilir.

Bir diğer yöntem ise kişisel çabalar ile bu işi yürütmektir. İmik ve Haşhaş’a göre; kişisel çabalarla yani deneme-yanılma yöntemiyle ve bireysel yetenekler dahilinde sürdürülen bu kazanım serüveni, geçmişte müzik eğitiminde yaşanan çeşitli olanaksızlıklar nedeni ile en çok tercih edilen öğrenim şekli olsa da, cumhuriyet sonrası hizmet vermeye başlayan resmi ve özel müzik eğitimi kurumlarının sunduğu müzik eğitimi ve öğretimi imkânları sebebiyle günümüzde fazla tercih edilmemektedir. Bu konuda dikkat edilmesi gereken önemli bir husus, kişisel çabalarla müzik öğreniminin günümüzde halen daha varlığını sürdürdüğüdür. Ancak yukarıda bahsedilen eski dönemlerdeki deneme-yanılma şeklindeki kazanımların gelişen teknolojik olanaklar paralelinde farklı şekillere bürünmesidir. Daha açık bir ifadeyle önceki dönemlerde gerçekleştirilen kişisel çabalarla müzik öğreniminde materyal eksikliğinden dolayı büyük bir oranda deneme-yanılma yönteminin etkin olduğunu söyleyebiliriz. Ancak günümüz olanakları sayesinde öğrenilmek istenen herhangi bir eserin/enstrümanın vb. birçok sesgörüntü kaydına kolayca ulaşılabilmekte ve dolayısıyla her ne kadar bireysel olarak çalışılsa da bir nevi kişisel çabalarla sanal bir usta-çırak ilişkisi şeklindeki bir kazanım süreci şeklinde şekil değiştirmiştir (İmik ve Haşhaş, 2016:16).

Ülkemizde müzisyenlik mesleğini icra edenleri yukarıda bahsi geçen yollarla bu işe başladıkları ve yürütmeye çalıştıkları söylenebilir.

2.2.Çalgı (Enstrüman) nedir?

Çalgı, insanın duygu, düşünce ve estetik ifadelerini ses aracılığıyla dışa vurmasını sağlayan araçlardır. Belirli bir fiziksel yapıya sahip bu araçlar, titreşim, rezonans ve ses üretimi gibi temel fiziksel prensiplere dayanarak çalışır. Çalgılar yalnızca mekanik ses

üreticileri değil, aynı zamanda icracının kimliğini, estetik anlayışını ve kültürel birikimini yansıttığı sanat ifadeleridir.

Resim 3 Çeşitli Çalgılar³

Müziksel düşüncenin dışavurumu çalgı aracılığıyla ifade bulur. Bu yönüyle çalgı, bir anlatım aracına dönüşür. İcracı, çalgısıyla kurduğu ilişki sayesinde kendi içsel dünyasını ses aracılığıyla görünür kılar

Bu ilişki zaman içinde gelişir ve icracının çalgısına yüklediği anlam derinleşir. Çalgı artık yalnızca bir araç değil, müzikal bir ifade dilinin taşıyıcısı haline gelir

Çalgılar, fiziksel özelliklerine göre telli, yaylı, üflemeli, vurmali gibi sınıflandırılrsa da, bu ayırım yalnızca teknik bir bakış sunar. Özellikle geleneksel müziklerde çalgılar, bireyin kültürel belleğiyle kurduğu bağın güçlü birer simgesine dönüşür. Halk müziği örneklerinde görüldüğü üzere çalgılar hem bireyin hem de toplumun kimliğini ve geçmişini ses aracılığıyla yaşatan öğelerdir. Bu nedenle çalgı, yalnızca ses üretimi sağlayan bir nesne değil, aynı zamanda icracının kimliğini taşıyan, ona estetik ve duygusal bir anlam sunan bir anlatım aracıdır. Müzikal icra sürecinde, çalgı ile icracı arasında kurulan bu bağ, performansın niteliğini doğrudan etkiler

³ <https://cangozmuzik.com.tr/blog-detay/Muzik-Aletleri-Isimleri-TOP-10-Enstruman-Listesi-14>

2.3.Çalgılar Nasıl Sınıflandırılır ve Çeşitleri Nelerdir

Çalgılar, tarih boyunca çeşitli şekillere göre sınıflandırılmıştır. Genel olarak bu sınıflandırmalar çalgının ses üretme prensibine, yapı malzemesine, çalışma tekniğine ya da kültürel kullanımına göre yapılmaktadır

Resim 4 Telli Çalgılar⁴

Bu kapsamda çalgılar genellikle dört ana grupta incelenir: Telli çalgılar, yaylı çalgılar, vurmali çalgılar ve nefesli çalgılar. Bu gruplar, çalgının ses üretme biçimi temel alınarak belirlenmiştir. Telli çalgılar, telin titreşmesiyle, yaylılar, yayın tel üzerindeki hareketiyle, nefesli çalgılar, içlerinden hava geçirilerek, vurmali çalgılar ise doğrudan bir darbe yoluyla ses üretir.

⁴ <https://www.rodrigomusic.com/telli-calgilar-temel-ozellikler-kullanim-alanlari-fiyat-bilgileri>

Resim 5 Yaylı Çalgılar⁵

Buna ek olarak, özellikle elektronik çağda geliştirilen bazı çalgılar beşinci bir grup olan elektronik başlığı altında incelenmektedir. Bu çalgılar, ses üretiminde elektriksel bileşenleri esas alır.

Türkiye’de ise geleneksel çalgılar genellikle ses yapısı ile ilgili özellikleri ile birlikte kültürel bağlamları dikkate alınarak sınıflandırılır. Halk müziği çalgıları arasında yer alan bağlama, kaval, zurna gibi enstrümanlar hem yapısal hem de kültürel konumlarıyla özgün değerlendirme gerektirir

Çalgıların sınıflandırılması yalnızca teknik bir ayırım değildir. Aynı zamanda müzik kültürlerinin çeşitliliğini, icra pratiklerinin zenginliğini ve her bir çalgının tarihselkültürel bağlamını anlamaya yönelik bir yaklaşımdır. Bu nedenle çalgı sınıflandırmaları, icracının enstrümanına yüklediği anlamı da doğrudan etkileyen önemli bir kuramsal zemin sunar

⁵ <https://blog.n11.com/kultur-sanat/muzik/yayli-calgilar-nelerdir>

2.3.1. Telli algılar

Telli çalgılarda ses, bir ya da birden fazla telin titreşimiyle üretildiği çalgı türleridir. Telin titreşimi sonucunda oluşan ses, çoğunlukla bir rezonans kutusu veya gövde yardımıyla güçlendirilerek dışarıya iletilir. Telin kalınlığı, uzunluğu ve gerginliği gibi fiziksel özellikler, çıkan sesin yüksekliğini ve tınısını belirler

İcracı açısından bakıldığında ise telli algılar, geniş bir teknik ve duysal kontrol alanı sunar. Parmak baskısı, mızrap tekniği, yay kullanımı ve çalgının yapısal özellikleri, ortaya çıkan sesin karakterini doğrudan etkiler. Bu yönüyle her icracı, çalgısıyla zamanla kişisel bir “ses dili” geliştirir

Resim 6 Telli algılar Bağlama⁶

2.3.2. Yaylı algılar

Yaylı algılar, sesin bir tel üzerinde yayın ileri geri hareket ettirilmesiyle elde edildiği telli çalgı grubudur. Bu çalgılarda ses üretimi, yayın teli harekete geçirmesiyle başlayan titreşimin çalgının gövdesindeki rezonans kutusunda güçlendirilmesiyle tınısı oluşur. Bu

⁶ <https://mehmetceviksanat.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/04/saz.png>

yapı sayesinde yaylı çalgılar hem geniş bir dinamik aralık hem de zengin bir tını çeşitliliği sunar

Yaylı çalgılar arasında en yaygın olarak kullanılanlar, keman, viyola, çello ve kontrbas'tır. Bu çalgılar gerek bireysel icralarda gerekse orkestral icralarda önemli bir yer tutar. Her bir çalgı hem ses aralığı hem de fiziksel yapısı açısından farklılık gösterir. Örneğin keman daha tiz seslere ulaşırken, kontrbas daha pes frekansları üretir

Yaylı çalgılar, icracıya yüksek düzeyde bir ifade özgürlüğü sunar. Yayın basıncı, hızı, tel üzerindeki konumu gibi faktörler, sesin rengini, yoğunluğunu ve duygusal tonunu doğrudan etkiler. Bu nedenle yaylı çalgılar, yalnızca teknik becerilerin değil, aynı zamanda yorum gücünün ve duygusal derinliğin de belirgin biçimde yansıtıldığı çalgılar olarak öne çıkar

Resim 7: Yaylı Çalgılar⁷

2.3.3. Üflemeli Çalgılar

Üflemeli ya da nefesli çalgılar, sesin icracının nefesiyle sağlanan hava akımının bir boru ya da kamış içinde titreşmesi yoluyla üretildiği bir çalgı grubudur. Bu çalgılarda sesin

⁷ <https://karnavalsanat.com/wp-content/uploads/2015/09/Yayli-Calgilar.jpg>

temel kaynağı, doğrudan vücut içinden gelen hava olup, bu özellik, icracının bedenini doğrudan çalgının bir parçası haline getirir.

Nefesli çalgılar genel olarak tahta nefesliler (flüt, klarnet, obua, fagot vb.) ve bakır nefesliler (trompet, trombon, korno, tuba vb.) olmak üzere iki ana gruba ayrılır. Tahta nefeslilerde ses, genellikle kamış veya hava kanalının titreşimiyle; bakır nefeslilerde ise dudakların titreşimiyle üretilir.

Türk müziğinde ise üflemeli çalgılar arasında kaval, ney, zurna ve mey gibi geleneksel enstrümanlar öne çıkar. Bu çalgılar, yalnızca ses üretim aracı olmanın ötesinde, tarihsel, kültürel anlamlar da taşır. Özellikle ney, hem Mevlevi müziğinde hem de tasavvuf kültüründe derin bir değere sahiptir.

Üflemeli çalgılar, performans sırasında nefes kontrolü, dudak pozisyonu (ambuşür), dil kullanımı (artikülasyon) ve gövde desteği gibi birçok fiziksel unsuru bir arada gerektirir. Bu durum, icracının bedenini oldukça aktif ve hassas şekilde kullanmasını zorunlu kılar. Özellikle uzun süreli performanslarda nefes yönetimi, ses kalitesi ve devamlılık açısından belirleyici rol oynar.

Resim 8: Üflemeli Çalgılar ⁸

⁸ <https://cdn.bilgibaba.com/resimler/flut-klarnet-obua-fagot-kaval-zurna-1649949697.jpg>

2.3.4. Ritim Çalgılar

Ritim çalgılar, müziğin zamansal yapısını belirleyen, vurguları oluşturan ve tempo duygusunu destekleyen enstrümanlardır. Bu çalgıların temel işlevi, melodik yapıdan çok, **ritmik yapı** üzerinde odaklanmaktır. Sesleri çoğunlukla belirli bir perde içermeyen, ama dinamik yönü yüksek ve müziğin akışını yönlendiren seslerdir

Genel anlamda ritim çalgıları, **vurmalı çalgılar** grubunda değerlendirilir ve **perdeli** (örneğin marimba, vibrafon) ya da **perdesiz** (örneğin davul, zil, darbuka) olarak sınıflandırılır. Perdeli ritim çalgılarında belirli bir ses yüksekliği algılanabilirken, perdesiz olanlarda sadece vurgu ve süreklilik hissi sağlanır

Türk müzik kültüründe ritim çalgılar önemli bir yere sahiptir. Özellikle **davul, def, bendir, tef, darbuka** gibi çalgılar hem halk müziği icralarında hem de geleneksel törenlerde sıkça kullanılır. Bu çalgılar yalnızca ritmik yapı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal kimlik, coşku ve duygusal aktarım açısından da güçlü semboller haline gelmiştir. Bu nedenle ritim çalgıları, yalnızca teknik bir müzikal unsur değil, aynı zamanda kültürel bir ifade biçimi ve kolektif müzik üretiminin vazgeçilmez ögesidir.

Resim 9: Vurmalı Çalgılar ⁹

⁹ <https://www.muzikogretmenleriyiz.biz/wp-content/uploads/2018/11/Türk-Müziği-Enstrümanları-Türk-Müzik-Musikisi-calgıları-MÜZİK-ÇALGILARI-MÜZİKSEL-ENSTRÜMAN-ÇALGI-NEDİR.jpg>

2.3.5. Tuşlu Çalgılar

Tuşlu çalgılar, müzikal ses üretimini klavye (tuş takımı) aracılığıyla sağlayan enstrümanlardır. Bu çalgılarda icracı, tuşlara fiziksel olarak basarak çalgının içindeki mekanizmayı harekete geçirir ve bu etkileşim sonucunda ses oluşur. Tuşlu çalgılar hem armonik yapıların aktarılmasında hem de ritmik ve melodik çeşitlilik yaratılmasında büyük esneklik sağlar

Tuşlu çalgılar, fiziksel olarak farklı sistemlere sahip olabilir. En yaygın örneklerden biri olan piyano, tuşlara basıldığında tellerin küçük çekiçlerle vurulmasıyla ses üretir. Bu nedenle piyano, hem telli hem de vurmali çalgı özellikleri gösteren karma bir yapıya sahiptir. Bir diğer tuşlu çalgı olan org, hava üfleyen sistemler aracılığıyla çalışır ve aerofon yapısındadır. Modern çağda ise elektronik tuşlu çalgılar (örneğin dijital piyano, synthesizer) hızla yaygınlaşmış, bu çalgılar ses üretiminde dijital ses dalgaları ve elektrik sinyalleri kullanır

Tuşlu çalgılar, bireysel performansların yanı sıra grup müziğinde eşlik çalgısı olarak da sıklıkla kullanılır. Piyano hem solo hem eşlik hem de doğaçlama alanlarında geniş bir repertuara sahiptir. Bu yönüyle tuşlu çalgılar, icracıya teknik becerinin yanı sıra müzikal yönlendirme, armonik destek ve anlatım gücü kazandırır.

Resim 10: Tuşlu Çalgılar¹⁰

¹⁰ <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/bd/D274.jpg/500px-D274.jpg>

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma mevcut durum tespiti yapmaya yönelik betimsel bir özellik sergilemektedir. Araştırmada, araştırmacıya ve literatüre önemli ölçüde katkı sağlayan ve yön veren betimsel araştırma alanı ileriye dönük çalışmalar için kaynak özelliği niteliği taşımaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ülkemizde mesleki çalgı icracılığı yapan bireyler, , örneklemini ise mesleki çalgı icracılığı yapan ve random yöntemle seçilerek yarı yapılandırılmış görüşme yapılan 40 birey oluşturmaktadır.

3.3. Sınırlılıklar

Araştırma ülkemiz sınırları içerisinde mesleki çalgı icracılığı yapan ve random seçimle belirlenen 40 örneklem ile sınırlandırılmıştır. Araştırma süreç içerisinde görüşü alınan gönüllü katılım sağlayan müzisyenler ile sınırlı tutulmuştur.

3.4. Sayıtlar

Bu araştırma;

- Araştırma yapılan örneklem gurubunun evreni tam olarak yansıttığı,
- Araştırma yönteminin araştırmanın amacına uygun olduğu,
- Veri toplama araçlarının bir araştırma için kapsam olarak yeterli, geçerli ve güvenilir olduğu sayılılarından hareket edilerek gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veri toplama araçları ile kuramsal çerçeve kapsamında konu alanını yansıtan başlıklara ulaşmak için gerekli literatür taraması yapılarak içerik analizlerinin yorumlanmasıyla araştırmanın bütünü oluşturulan ön verilere ulaşılmıştır.

Daha sonra, araştırma sahasında gönüllülük esasına dayalı olarak mevcut konuya yönelik değerlendirme anketine katılım sağlayan örneklemelerin görüşlerine başvurularak veriler toplanmaya çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma, literatür taraması, doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri ile toplanan verilerin önce istatistik rakamsal verilere daha sonrasında ise kolay anlaşılabilmesi için tablolara dönüştürülmesi sonucu elde edilen verilerin yorumlanması ile analiz edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bu bulgulardan yola çıkarak yapılan yorumlara yer verilmektedir.

4.1. Demografik Bilgiler

Tablo 1 : Araştırmaya katılanların demografik özelliklerinin dağılımı

		f	%
Cinsiyet	Erkek	34	85,0
	Kadın	6	15,0
Yaş	21-29	12	30,0
	30-39	15	37,5
	40-49	9	22,5
	50 ve üzeri	4	10,0
Eğitim Durumu	İlköğretim	2	5,0
	Lise	14	35,0
	Ön Lisans / Lisans	19	47,5
	Yüksek Lisans	5	12,5

Tablo 1’de yer alan verilere göre araştırmaya katılanlardan %85’i erkek, %15’i kadındır. %37,5’i 30-39 yaşları arasında olan katılımcılardan %30’u 21-29, %22,5’i ise 40-49 yaşları arasındadırlar. Araştırmaya katılanlardan %47,5’i ön lisans / lisans mezunuyken, %35’i lise mezunudur. Bu verilere göre araştırmaya katılanların yaş dağılımının orantılı olmakla beraber örneklem gurubunun ileri yaşlarda olmadığı ve eğitim düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

4.2. Birinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 2: Çalgı kalitesine yönelik unsurların icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	5	12,5
Çok	14	35,0
Pek çok	21	52,5

Araştırmaya katılanlardan %52,5'i çalgı kalitesine yönelik unsurların icra performansını pek çok etkilediğini belirtirken, %35'i ise çok etkilediğini vurgulamışlardır. Katılımcıların verdikleri cevaplarda hiç ve az cevaplarının bulunmaması çalgı kalitesine yönelik unsurların icra performansına yoğun bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Mesleki çalgı icrasında sadece bireysel teknik beceri değil, kullanılan çalgının akustik özelliklerinin de önemi ortak görüş olarak son derece yüksektir. Kullanılan çalgının rezonansı, üretildiği ağaç, tuşesinde kullanılan malzeme ve ses dengesi gibi teknik faktörler de sahne performansını etkilemektedir. Çalgı seçiminin yanında kullanılan elektronik prosesörlerin de etkisi büyüktür. Her çalgının kendi tonu ve dinamik aralığı farklıdır. Bu nedenle sahne performanslarında yalnızca çalgının kalitesi değil aynı zamanda bu çalgıya uygulanan ses işleme (prosesör) ayarlarının da doğru yapılması sahne performansında büyük rol oynar. Sahnede elde edilen ses kalitesi sadece müzikal yetenekle değil, kullanılan ekipman ve bu ekipmanların doğru, zamanında kullanılması ile ilişkilidir.

4.3 İkinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 3: Sahnede kullanılan ses sistemine yönelik unsurların icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	5	12,5
Orta	7	17,5
Çok	12	30,0
Pek çok	16	40,0

Katılımcılardan %40'ı sahnede kullanılan ses sistemine yönelik unsurların icra performansını pek çok olduğunu belirtirken, %30'u çok etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan sadece %12,5'inin bu soruya az etkilediği yönünde cevap vermesi sahnede kullanılan ses sistemine yönelik unsurların icra performansını çok etkilemesi konusunda genel kanının olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Sahne ortamlarında kullanılan ses sistemleri, monitör yerleşimi, mekan akustiği, sahne akustiği, mikrofon kalitesi gibi pek çok sahne performansını etkileyen faktörlerdendir. Bu teknik ekipmanların yetersizliği çalgı icracısının kendini duyamamasına neden olabilir. Bu tür aksaklıkların icracıların performansında kritik bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu veriler doğrultusunda bir sahne performansının planlanmasında ön hazırlıkların eksiksiz bir şekilde yapılması, özellikle büyük topluluklara hitap eden konserlerde teknik ekip ile icracılar arasında koordinasyon sağlanması, sahne provalarına yeterli zaman ayrılması ve akustik kontrollerin önceden yapılmış olması, icra kalitesini arttırmada ve bunu dinleyici kitlesine yansıtmada büyük rol oynamaktadır.

4.4. Üçüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 4: Dinleyici kitlesine yönelik unsurların icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	2	5,0
Az	6	15,0
Orta	8	20,0
Çok	11	27,5
Pek çok	13	32,5

Tabloya göre araştırmaya katılanlardan %27,5'i dinleyici kitlesine yönelik unsurların icra performansını çok etkilediğini belirtirken, %20'si bu etkinin orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılanlardan %32,5'inin bu yöndeki etkinin pek çok olduğunu, %5'inin de hiç etkisinin olmadığını belirtmiş olması, dinleyici kitlesine yönelik unsurların icra performansı üzerindeki etkisinin ne çok fazla ne çok az olduğu, farklı bir anlatımla bu etkinin orta düzeyde olduğuna işaret etmektedir. Bu veriler icra performansını yalnızca teknik değil sahnedeki psikolojik ortamla da ilişkisi olduğunu göstermektedir. Canlı performanslarda seyircinin ilgisi, ilgisizliği, yoğunluğu, seyirci tepkisi, icracının ruh hali, icracının müzikal ifadesini ortaya koymada belirleyici olabilir. Dinleyici ile kurulan bağ icracı performansını arttırabilirken, dinleyicinin ilgisizliği icracının motivasyonunu düşürebilir. Tablo 4.3 deki veriler bu psikolojik bağlamı çoğunluk olarak desteklemektedir.

4.5 Dördüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 5: Tütün ve diğer alışkanlıklara yönelik unsurların icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	8	20,0
Az	3	7,5
Orta	7	17,5
Çok	10	25,0
Pek çok	12	30,0

Araştırmaya katılanlardan %30'u tütün ve diğer alışkanlıkların icra performansına olan etkisinin pek çok olduğunu belirtirken, %25'i çok olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan %20'si de bu etkinin hiç olmadığını vurgulaması tütün ve diğer alışkanlıkların icra performansı üzerindeki etkisinin bu tür ürünlerin kullanımından dolayı yaşanacak sağlık sorunlarına dayandığı ve bu tür etkinin sağlık sorununun henüz ortaya çıkmamasından dolayı ya hiç boyutunda ya da sağlık sorunu ile karşı karşıya kalındığında pek çok boyutunda olarak insanların karşısına çıkmasından kaynaklanabilmektedir.

Tütün ve madde kullanımının etkileri düşünüldüğünde özellikle nefesli çalgılarda nefes kontrolü, genel olarak da odaklanma problemi sahne performansı için büyük bir unsurdur. Söz konusu alışkanlıklar uzun vadedeki etkileri ciddi riskler oluşturabilir. Tablo 4.4 deki verilerde pek çok ve çok yanıtları alışkanlıkların olumsuz etkilerini icracılar tarafından deneyimlenmiş olabileceği görülmektedir. Ancak "Hiç" ve "Az" yanıtını veren katılımcılar ya henüz olumsuz sağlık sonuçları ile karşılaşmadığı ya da performansa dolaylı olarak etki ettiğini düşünmemektedir.

4.6. Beşinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 6: Çalgı grubu uyumuna yönelik unsurların icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	2	5,0
Orta	6	15,0
Çok	9	22,5
Pek çok	23	57,5

Tabloda yer alan verilere göre araştırmaya katılanlardan %57,5'i çalgı grubu uyumuna yönelik unsurların icra performansına etkisinin pek çok olduğunu belirtirken, %22,5'i çok olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılardan %5'inin bu yöndeki etkinin az olduğunu belirtmiş olmasından dolayı, çalgı grubu uyumuna yönelik unsurların icra performansına etkisinin yüksek düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Çalgı grubundaki icracıların teknik performansı ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda müzikal etkileşim, dinleme becerisi, birliktelik ve grup içi uyumun olması bireysel performansı doğrudan etkileyen büyük faktörlerdendir.

Repertuarın zorluk derecesi hangi seviyede olursa olsun grubun birbirini dinleyerek performansını göstermesi ortaya çıkan icrayı daha etkileyici hale getirmektedir. İcracıların sazında ne kadar iyi olursa olsun dinleme yapmayan, uyum göstermeyen gruplarda sahne performansının bütünlüğü dağılmakta, çalgıların toplu uyumluluğunu yitirmektedir.

4.7 Altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 7: Cinsiyet faktörüne yönelik unsurların icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	18	45,0
Az	8	20,0
Orta	6	15,0
Çok	3	7,5
Pek çok	5	12,5

Araştırmaya katılanlardan %45'i cinsiyet faktörüne yönelik unsurların icra performansı üzerinde hiç etkisinin olmadığını, %20'sinin ise bu etkinin az olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların sadece %12,5'inin pek çok, %7,5'inin de çok cevabını vermeleri icra performansında cinsiyet faktörüne yönelik unsurların etkisinin olmadığı yönünde yorumlanabilir. Bu bulgular cinsiyet eşitliği bakımından olumlu bir tablo sunsa da, bazı icracılar tarafından farklılaştığı gözlemlenmektedir. Ancak toplumun beklentileri, seyirci algısı kadın müzisyenlerin bazı çalgılarda daha az temsil edilmesi ya da erkek orkestralarında varlıklarını kabul ettirmesi psikolojik baskı yaratabilir. Müzikal icranın cinsiyet ile bir bağlantısı olmadığını bilmenin yanı sıra, cinsiyete yönelik sosyal algıların sanatçı üzerindeki duygusal yükünü göz ardı etmemek gerekir. Sahnede kadın icracıların özgüveni için destekleyecek ortamların yaratılması büyük bir önem arz etmektedir. Bu tür müzikal faktörlerin gelişimi üzerinde etkisi büyük önem oluşturmaktadır.

4.8 Yedinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 8: Akademik eğitim düzeyinin icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	12	30,0
Az	7	17,5
Orta	5	12,5
Çok	4	10,0
Pek çok	12	30,0

Tabloda yer alan verilere göre araştırmaya katılanlardan %30'u akademik eğitim düzeyinin icra performansında iç etkisinin hiç olmadığını, %17,5'i ise az olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılardan yine %30'u bu yöndeki etkinin pek çok olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların icra performansında akademik eğitimin etkisinin bulunmasının yanında akademik eğitimi ile edinilen bilgilerin icra performansına yansıtılmasının etkin bir şekilde yapılamamasından dolayı akademik eğitim etkisinin tam olarak anlaşılmasını göstermektedir.

Bu verilere akademik eğitimin icracı performansına doğrudan etki edebilmesi için sadece teorik bilgi sunmanın yeterli olmadığını bu bilgilerin uygulamaya aktarılma sürecinin de etkili olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların bir kısmı eğitimde edilen bilgilerin sahnede uygulanmadığını düşündüğünden akademik eğitim icra açısından yetersiz bulunmaktadır. İracıların bir bölümü akademik eğitimin icra performansındaki etkisini “Hiç” olarak değerlendirmektedir. Bu görüşü savunan katılımcıların önemli bir bölümü küçük yaşlardan itibaren müzikal çevreler içerisinde doğal öğrenme sürecine girmiş, müzik ile iç içe büyümüş çevrelerdir. Özellikle ailede yetişen icracılarda geleneksel bir bilgi aktarımı ve gözleme dayalı bir öğrenme biçimi akademik eğitime duyulan ihtiyacı azaltabilmektedir.

4.9 Sekizinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 9: İcracının mesleki deneyiminin icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	3	7,5
Çok	11	27,5
Pek çok	26	65,0

Araştırmaya katılanlardan %65'i icracının mesleki deneyiminin icra performansında pek çok, %27,5'i ise çok etkisinin olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcıların bu soruya hiç ve az cevaplarını vermemiş olmaları icra performansında icracının mesleki deneyiminin etkisi konusunda genel bir düşüncenin hakim olduğunu göstermektedir.

Mesleki deneyim icracının sahnede yalnızca eğitim almak ya da teknik beceriye sahip olmanın yeterli olmadığını, sahne deneyimi ile birlikte zamanla oluşan bilgi ve becerilerin icracının sahne performansına olan etkisini göz ardı etmemek gerekir.

Canlı performanslarda deneyimli bir icracı karşılaşılan sorunları çözme, grup içindeki uyumu sağlama ve müzikal bütünlüğü koruma noktasında etkin ve başarılı bir performans gösterebilir. Mesleki deneyimin icracı üzerindeki etkisi hem teknik hem de duygusal yönüyle de şekillendiği ortaya çıkmaktadır.

4.10 Dokuzuncu alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 10: Çalışma saatlerinin icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	2	5,0
Çok	15	37,5
Pek çok	23	57,5

Tabloda yer alan verilere göre araştırmaya katılanlardan %57,5'i çalışma saatlerinin icra performansı üzerinde pek çok, %37,5'i ise çok etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Çalışma saatlerinin düzensizliği, icracıların performanslarının düşmesine sebep olmasından dolayı katılımcıların tamamına yakınına da icra performansında çalışma saatlerinin yoğun bir etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Bir icracının performansı yalnızca bilgi ve yetenekle değil aynı zamanda düzenli bir çalışma disiplini ile de ilişkilidir. Ancak çalışma saatlerinin düzensizliği icracının verimliliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle düzensiz sahne saatleri pratik alışkanlıklarını, becerilerinin pekişmesini engellerken hafıza, dikkat ve işe odaklanmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum sahnede yapılan hataların artmasına ve icracının özgüven eksikliği yaşamasına neden olabilir.

Düzensiz çalışma saatleri icracının psikolojisini de olumsuz yönde etkileyebilir. Geç saatlerde yapılan sahne çalışmaları veya pratik çalışmalar fiziksel yorgunluk ve zihinsel dağınıklık ve motivasyon kaybına neden olabilir. Bu koşullar altında çalışan bir icracı sahneye çıktığında yüksek performans göstermesi beklenemez. Bu nedenle düzenli ve planlı sahne ve pratik çalışma saatleri, teknik gelişim ve de sahne güveni açısından büyük bir öneme sahiptir.

4.11 Onuncu alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 11: Psikolojik problemler icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	4	10,0
Çok	16	40,0
Pek çok	20	50,0

Araştırmaya katılanlardan %50'si icra performansında psikolojik faktörlerin pek çok, %40'ı da çok olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle duyguları ile sanatını ortaya koyan icracıların yaşayacakları psikolojik olumsuzluklar onların icra performanslarının da olumsuz yönde etkileneceği söylenebilir. Psikolojik denge, çalgı icracılarının duygusal aktarımını sahnede verimli uygulayabilmesi için çok önemlidir.

Müzikal performans; icracının sahnedeki fiziksel bir aktivitesi değil aynı zamanda duygusal bir anlatımın izleyiciye aktarımıdır. İcracının motivasyonu, zihinsel sağlığı, ruh hali icracının akıcılığını, kalitesini izleyiciyle kurduğu bağı etkiler. Sahneye çıkmadan önce yaşanan bir stres, anlık unutmalara, el titremeleri gibi fiziksel birçok belirtilerle birleştğinde icracının performansını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Psikolojisi rahat özgüvenli bir icracının sahnede performansı çok daha akıcı doğal ve etkileyici olabilir. Müzisyenlerin sahnede psikolojik dengeyi korumanın en az teknik egzersizler kadar önemlidir.

4.12 On birinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 12: Kazanç miktarının icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	8	20,0
Çok	13	32,5
Pek çok	19	47,5

Tabloya göre araştırmaya katılanlardan %47,5'i kazanç miktarının icra performansına pek çok, %32,5'i de çok etkisinin olduğunu vurgulamışlardır. İcracıların yaptıkları işten elde ettikleri gelir ile yaşamlarını sürdürüyor olmaları sebebiyle katılımcıların verdikleri cevaplarda da olduğu gibi kazanç miktarı icra performansını yoğun bir şekilde etkilemektedir.

İcracının kendini maddi olarak güvende hissetmesi sahnede icrasına odaklanmasını artırmakta ve icrasını daha verimli yapmasını sağlamaktadır. Bir icracının sanatını icra ederken maddi olarak kendini güvende hissetmemesi geçim kaygısı ve maddi olumsuzluklarla birleştiğinde icracının motivasyonunu ve duygusal dengesini olumsuz etkilemektedir.

Bağımsız veya serbest çalışan bir icracı için elde edilen kazanç performans kalitesini doğrudan etkileyen psikolojik bir baskı oluşturur.

Maddi kaygı taşıyan bir icracı prova süresince yeterli zaman ayırmaması, kaliteli ekipmanlara erişememesi, sahneye hazırlık yapacak uygun zamana ve koşullara sahip olamamasından dolayı sahne performansı düşük olacaktır. Kendi deneyimlerime göre maddi güçlük yaşamadığım zamanlara sahne provalarıma zaman ayırıp sahnede daha yaratıcı ve özgür olabildim ve kendimi huzurlu hissettim. Dolayısıyla icra performansını kalitesi icranın ekonomik özgürlüğüyle doğrudan ilişkilidir.

4.13 On ikinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 13: Ses yorumcusu ile uyum durumunun icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	4	10,0
Çok	15	37,5
Pek çok	21	52,5

Araştırmaya katılanlardan %52,5'i ses yorumcusu ile uyumun icra performansına pek çok, %37,5'i de çok etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Sahnede ortaya konan eser, sadece icracı ya da sadece ses yorumcusunun performansı olmamakta, birlikte ve birbirini destekleyerek oluşturulmaktadır. Bu sebeple katılımcıların da belirttiği gibi ses yorumcusu ile uyum icra performansının da daha üst seviyeye çıkmasını sağlayabilecektir.

Bu verilerde icracının performansın sadece müzikal yetenekle değil ses yorumcusu ile arasındaki iletişim ve güven icracının kendisine olan özgüvenini artırır ve ses yorumcusuna o duyguyu yerleştirir. Keza ses yorumcusunun da çalgısını icra eden icracıyla olan iletişimi ve güveni sesinin daha berrak etkili ve dengeli bir şekilde dinleyiciye ulaştırır. Çalgı icracısı ve ses yorumcusu ile yaşanabilecek kopukluk ve olumsuzluklar icracının ve ses icracının sahne üzerindeki kontrolünü yine çalgı icracısının da motivasyonunu olumsuz yönde etkileyebilir.

Anket verilerinde müzikal performansta çalgı icracısının ve ses yorumcusunun uyum ve iletişim içinde olması benimde sahne aldığım konserlerde büyük etkisi olduğunu gözlemledim. Özellikle uyum ve iletişimde iyi anlaştığım ses yorumcularında sahneye çıktığımda daha rahat, özgüvenli bir müzikal beceri ortaya koyduğumu fark ettim.

Anlaşamadığım bir ses yorumcusuyla çalıştığımda ise küçük aksaklıkların bile dikkat dağınıklığına neden olarak performans kalitesini büyük ölçüde etkilemektedir.

4.14 On üçüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 14: Repertuvar bilgisinin icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	2	5,0
Çok	5	12,5
Pek çok	33	82,5

Tabloya göre araştırmaya katılanlardan %82,5'i repertuvar bilgisinin icra performansına pek çok, %12,5'i de çok etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Repertuvar bilgisi icracının sanatını yaparken kendisini daha rahat hissetmesini sağlamakta ve buna bağlı olarak da performansı yükselebilmektedir.

Repertuvar bilgisi icracının becerilerini sergilemesine olanak tanır. Öte yandan müzikal anlatımı en üst seviyeye çıkarır. Zengin bir repertuvar bilgisine sahip olan icracı sadece nota okumaktan ibaret olmayan stil ve bilgisiyle en üst seviyede bir performans ortaya koyar. Bu durum hem dinleyiciyle olan bağı güçlendirir hem de icracının sahne üzerindeki varlığını anlamlı kılar.

Özellikle canlı performanslarda karşılaşılan beklenmedik durumlarda hızlı tepki verme, transpoze etme gibi becerilerin bir icracını repertuvar bilgisine ve becerisine bağlıdır.

4.15 On dördüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 15: Mekânsal faktörlerin icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	1	2,5
Çok	3	7,5
Pek çok	36	90,0

Araştırmaya katılanlardan %90'ı mekân ile ilgili faktörlerin icra performansına pek çok, %7,5'i de çok etkisinin olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcıların tamamına yakınının da belirttiği gibi mekânın olumlu koşulları icracının daha rahat çalışmasını sağlarken, olumsuz koşullar da performansın düşmesine sebep olabilecektir.

Mekânların uygun olmayan akustik yapısı gürültülü, soğuk ve konforsuz ortamlar icracının dikkatini dağıtarak hem psikolojik hem de fiziksel bozabilmekte ve performansını doğrudan etkilemektedir. Sahne yerleşimi, mikrofon konumlandırması, temel akustik bilgisi olan bir icracı performansını en uygun bir biçimde ortaya koyabilir.

Uygun olmayan mekân koşulları, sahnenin dinleyiciye olan uzaklığı, sahnenin ışıklandırması gibi uygun olmayan koşullar icracının odaklanmasını etkiler. Uygun olmayan ışıklar icracının notaları görmesini, sahnenin dinleyiciye olan yakınlığı icracının hareketini zorlaştırır. Dolayısıyla mekânsal düzenlemeler teknik ekipmanı değil icracının performansını ve duygusal aktarımı olumsuz yönde etkileyen faktörlerdendir.

4.16 On beşinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 16: Sağlık sorunlarının icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	4	10,0
Çok	12	30,0
Pek çok	24	60,0

Tabloya göre araştırmaya katılanlardan %60'ı sağlık sorunlarının icra performansına pek çok, %30'u ise çok etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Sağlık ile ilgili bir sorun yaşanması belki sanat icrasının devam etmesine mani olmayacaktır, ama icracının yaşayacağı sağlık sorunlarının ağırlaşması performansın düşmesine sebep olabilecektir. İcracılar uzun provalar, konserler, kayıt süreçleri boyunca hem fiziksel hem de zihinsel olarak sağlık faktörünün müzik performansında önemli bir düzeyde etkisi olduğu gözlenmektedir.

Özellikle kronik hastalıklar, yorgunluk, kas iskelet problemleri icracının müzikal kontrolünü ve duygusal aktarımı olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Solunum yolu rahatsızlıkları (nefesli çalgıcılar ve şarkıcılar için), kas gerginlikleri (yaylı çalgı icracıları için) gibi durumlar icracının performans kalitesini ciddi manada düşürebilir.

Benzer şekilde sahne önce yaşanan küçük bir baş ağrısı bile icracının sahne performansına önemli ölçüde etki ederek dikkat dağınıklığına neden olabilir. Bu nedenle, sağlık icracının yalnızca sahneye çıkabilme yeterliliği değil, sahnede kalitenin devamlılığını sağlayan en önemli etkidir.

4.17 On altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 17: Sahne süresinin icra performansına etkisi

	f	%
Hiç	0	0
Az	0	0
Orta	3	7,5
Çok	7	17,5
Pek çok	30	75,0

Araştırmaya katılanlardan %75'i sahne süresinin icra performansına pek çok, %17,5'i de çok etkisinin olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcıların tamamına yakının da belirttiği gibi oldukça yorucu olan sahne performansının süresinin artması icra performansının düşmesine sebep olabilmektedir.

Bir icracının sahnede geçirdiği uzun süre performansını olumsuz yönde etkilediği gözlenmektedir. İcracının sahnede kaldığı süre hem fiziksel hem de zihinsel olarak icracıyı zorlayan bir durumdur. Sahne süresinin uzaması özellikle dayanıklılık getiren programlarda icracının kalitesini, performansını ciddi biçimde etkileyebilmektedir. Sahne süresi uzadıkça yorgunluk, terleme, nefes kontrolü ve dikkat dağınıklığı gibi olumsuzluklar ortaya çıkabilir.

Özellikle enstrümanistlerde parmak koordinasyonu ve kas kontrolü azalabilir. Bu da icracının hem teknik performansını hem de müzikal ifadesini olumsuz etkiler. Tablo 4.16, icracıların bu etkileşimi doğrudan deneyimlediğini ve gözlemlediğini gösterir niteliktedir. Özellikle sahne öncesi yeterince dinlenmemiş ya da prova süreci iyi planlanmamış konserlerde, performansın sonlarına doğru icracının enerjisinin düştüğü,

icra kalitesinin zayıfladığı gözlemlenebilir. Süre planlaması yapılmış yeterli dinlenme içeren sahne performanslarında daha güçlü ve dengeli bir şekilde icracı icrasını sergileyebilir. Bu nedenle sahne süresinin icracının performansına olan etkisi fazladır.

BÖLÜM V

4. 5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Bu bölümde, çalgı icrasında yaşanan sorunları belirlemeye yönelik olarak yürütülen anket çalışmasından elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda teknik, psikolojik ve çevresel etmenlerin icra sürecini nasıl etkilediği değerlendirilmiş, elde edilen verilere çalgı icrasındaki temel sorunlar elde edilen veriler doğrultusunda bütüncül bir biçimde ele alınmıştır.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğu, çalgı kalitesine yönelik faktörlerin icra performansı üzerinde belirleyici bir etkisi olduğunu ifade etmiştir. Bu veri, icra başarısının yalnızca bireysel yeterlilikle değil, aynı zamanda çalgının teknik özellikleriyle de doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmada elde edilen sonuçlar, sahnede kullanılan ses sistemine yönelik faktörlerin çalgı icrası üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğu, monitör yerleşimi, mikrofon kalitesi ve sahne akustiği gibi teknik detayların icracının performansını doğrudan etkilediğini belirtmiştir. Bu durum, icracının kendini sağlıklı şekilde duyabilmesinin ve teknik ekiple olan koordinasyonun performans kalitesi açısından ne denli kritik olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma elde edilen veriler, dinleyici kitlesine yönelik faktörlerin çalgı icrası üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların görüşleri, icracının performansının yalnızca teknik yeterlilikle değil, aynı zamanda sahnedeki psikolojik atmosferle de etkilendiğini ortaya koymaktadır. Seyirci ilgisi, tepkisi ve yoğunluğu gibi bir çok faktör, icracının duygusal durumu üzerinde belirleyici olabilirken, izleyiciyle kurulan etkileşim performans kalitesini artırma potansiyeli taşımaktadır

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın anket verileri, tütün ve benzeri alışkanlıkların çalgı icrası üzerindeki etkisinin katılımcılar arasında farklı biçimlerde algılandığını göstermektedir. Katılımcıların bir kısmı bu alışkanlıkların icracının performansına olumsuz etkilerini açıkça deneyimlemişken, diğer bir kısmı ise henüz sağlık sorunlarıyla karşılaşmadıkları için etkisini sınırlı görmektedir.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket verileri, çalgı grubu uyumunun icra performansı üzerinde belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, bireysel teknik yeterlilik kadar grup içi etkileşim, dinleme becerisi ve müzikal uyumun da sahne başarısını doğrudan etkilediğini belirtmiştir.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın anket sonuçları, katılımcıların çoğunluğunun cinsiyetin çalgı icracısının performansı üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını düşündüğünü belirtmiştir. Bu durum, cinsiyet temelli eşitlik açısından olumlu bir görünüm sunsa da, azınlık bir kesimin farklı deneyimlere sahip olduğu da dikkat çekmektedir.

5.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket verileri, akademik eğitimin icra performansı üzerindeki etkisine dair görüşün çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ankete katılan katılımcıların bir bölümü, teorik bilginin sahne pratiğine yeterince aktarılmadığını düşündüğünden akademik eğitimi sınırlı etki ettiği görüşündedir.

5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmada elde edilen veriler, bir çalgı icracısının mesleğindeki deneyimin icra üzerindeki etkisinin katılımcılar tarafından güçlü biçimde kabul edildiğini görülmektedir. Hiç ve az yanıtlarının bulunmaması, icracının mesleğindeki deneyimin icra sürecinde belirleyici bir ortak görüş olarak ortaya koymaktadır.

5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket verileri, çalışma saatlerinin icracının icra performansı üzerindeki etkisinin katılımcılar tarafından güçlü biçimde olduğunu belirtmiştir. Düzensiz ve plansız çalışma saatleri, icracının dikkat, hafıza ve motivasyon düzeyini olumsuz etkileyerek sahne performansında hata riskini artırdığı gözlenmektedir.

5.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma elde edilen veriler, psikolojik faktörlerin icracının icra performansını doğrudan ve güçlü bir etkiye sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük bölümü, sahneye çıkmadan önce yaşanan stresin ya da motivasyon düşüklüğünün performansın akıcılığına, teknik yeterliliğe ve duygusal aktarıma zarar verebileceğini belirtmiştir

5.1.11. On birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket sonuçları, kazanç miktarının icra performansı üzerindeki etkisinin araştırmaya katılan katılımcılar tarafından yoğun biçimde hissedildiğini göstermektedir. Maddi güvencenin sağlanması, icracının sahneye ve sanatına daha fazla odaklanmasını sağlar. Geçim kaygısı ve ekonomik belirsizlik, motivasyon kaybı ve psikolojik baskı yaratmaktadır. Özellikle serbest çalışan icracılar için düzenli gelir, çalgı kalitesi ve ekipman kalitesi gibi unsurları da doğrudan etkileyerek performansın genel niteliğini belirlemektedir.

5.1.12. On ikinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket verileri, ses yorumcusu ile çalgı icracısı arasındaki uyumun sahne performansına yüksek düzeyde etki ettiğini ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğu, müzikal performansın yalnızca bireysel yeterlilikle değil, yorumcu ile icracı arasındaki iletişim ile mümkün olduğunu belirtmiştir. Ters durumlarında yaşanan iletişim kopuklukları ise sahnedeki dengeyi bozmakta ve icranın niteliğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

5.1.13. On üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmada elde edilen veriler, çalgı icracısının repertuar bilgisinin icra üzerindeki etkisinin yüksek düzeyde kabul gördüğünü ortaya koymaktadır. Zengin bir repertuar bilgisine sahip icracılar, sahnede yalnızca teknik yeterlilik değil, aynı zamanda müzikal ifade derinliği ve stil bilgisiyle öne çıkmakta, bu da dinleyiciyle kurulan etkileşimi güçlendirmektedir. Repertuar bilgisi, aynı zamanda beklenmedik durumlara karşı esneklik ve yaratıcılık kazandırır. Bu bağlamda repertuar bilgisi, icra performansının temel yapı taşlarından biridir.

5.1.14. On dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket verileri , mekansal faktörlerin çalgı icrası üzerindeki etkisinin katılımcılar tarafından son derece yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Akustik açıdan uygun olmayan, mekanlar, icracının hem fiziksel rahatlığını hem de psikolojik dengesini olumsuz etkileyerek performansı düşürebilmektedir. Sahne yerleşimi, ışıklandırma ve dinleyiciyle olan fiziksel mesafe gibi bir çok faktör icracının ifade gücünü doğrudan etkiler.

5.1.15. On beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket sonuçları, sağlık sorunlarının çalgı icrasının icrası üzerindeki etkisinin ankete katılan katılımcılar tarafından büyük ölçüde kabul edildiğini göstermektedir. Özellikle kronik rahatsızlıklar, yorgunluk, fiziksel ağrılar, icracının teknik kontrolünü, dikkat düzeyini, duygusal aktarımını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Performans öncesi yaşanan hafif bir fiziksel rahatsızlık dahi sahne üzerindeki verimliliği düşürebilir. Bu sonuçlar, icracının yalnızca sahneye çıkabilme yeterliliğini değil, sahnede yüksek performans göstererek kalabilmesini sağlayan en kritik faktörlerden biridir.

5.1.16. On altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Anket verileri, sahne süresinin icra performansı üzerinde çok önemli etkisi olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Uzayan sahne süresi, icracının fiziksel dayanıklılığını dikkat, nefes kontrolü ve kas koordinasyonu gibi icracının performansını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özellikle yeterli dinlenme sağlanmamış etkinliklerde, sahnenin sonlarına doğru belirgin bir kalite düşüşü gözlemlenmektedir.

5.2 Öneriler

Bu araştırma kapsamında elde edilen veriler, çalgı icrasının teknik becerilerini etkileyen birden fazla faktörün olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Katılımcıların paylaştığı görüşler, sahne performansını etkileyen faktörlerin fiziksel çevreden ekipman kalitesine, bireysel motivasyondan çalgının yapısal özelliklerine, sahne akustiğinden kadar geniş bir

alana yayıldığını göstermektedir. Bu kapsamda elde edilen veriler, icra kalitesini artırmak ve performans esnasında karşılaşılan sorunları azaltmak adına yapılması gereken çok yönlü iyileştirmelere işaret etmektedir. Aşağıda sıralanan sonuç ve öneriler, icracının kendini geliştirilmesi hem de sahne uygulamalarının daha sağlıklı koşullarda gerçekleştirilmesine yönelik somut çıkarımlar sunmayı amaçlamaktadır.

5.2.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Bir çalgının rezonans, yapım malzemesi, tuşe kalitesi ve ses tonu gibi çalgıya özgü teknik detayların performans kalitesini doğrudan etkilediği anlaşılmaktadır. Ayrıca çalgıya entegre edilen elektronik prosesörler ve bu ekipmanlara yapılan ayarların da sahnedeki genel ses kalitesi üzerinde önemli bir rol oynadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle icracıların, performans öncesinde yalnızca bireysel hazırlığa değil, aynı zamanda çalgı seçimi ve ekipman seçimine de özen göstermesi önerilmektedir. Sahne başarısını artırmak için çalgının teknik bakımı ve ses ayarlarının uzman desteğiyle periyodik olarak kontrol edilmesi faydalı olacaktır.

5.2.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Teknik ekipmanlardaki eksiklikler, icranın kalitesini düşürebilmekte ve icracının kendine güvenini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle sahne performanslarında teknik hazırlıkların titizlikle planlanması, ses sistemlerinin kontrolü için yeterli prova süresi ayrılması ve teknik ekip ile icracı arasında koordineli bir uyum içerisinde yürütülmesi önerilmektedir. Özellikle büyük sahneli konserlerde önceden yapılan akustik testler ve sahne içi provaları, icra kalitesini arttırmakta büyük katkılar sağlayacaktır.

5.2.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler

Seyirci ilgisi, yoğunluğu ve tepkileri, icracının ruh halini ve müzikal ifadesini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle sahne performanslarında, dinleyici ile kurulan duygusal bağın güçlendirilmesi, icracının kendini ifade etme alanını genişletmekte ve

motivasyonunu artırmaktadır. Özellikle canlı konserlerde icracıların bu etkileşime açık ve esnek yaklaşımlar benimsemeleri, performansın dinleyiciye etkili bir biçimde yansıtılmasına katkı sağlayacaktır.

5.2.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler

Tütün ve benzeri alışkanlıklar, icracının fiziksel dayanıklılığını olumsuz etkileyerek sahne performansında önemli oranda düşüşe neden olabilmektedir. Özellikle nefesli çalgılarla çalışan icracılar için solunum kapasitesinin korunması, hayati öneme sahiptir. Bu nedenle icracıların sağlıklı yaşam alışkanlıkları benimsemeleri, uzun vadede icracının performans kalitesini korumasında büyük önem taşır.

5.2.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Çalgı grubu içindeki uyum, bir çalgı icracısının bireysel performansını sahnede etkili bir şekilde yansıtmasında önemli bir rol oynar. Dinleme becerisi ve müzikal etkileşim, toplu icranın bütünlüğünü korurken, grup içindeki uyumsuzluklar performansın dağılmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle grup içinde müzikal birliktelik, sahne başarısının temel unsurlarındandır.

5.2.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler

Cinsiyet, doğrudan müzikal yetkinliği belirlemese de sahne üzerindeki psikolojik etkileşimler yoluyla bir icracının müzikal performansını dolaylı olarak etkileyebilir. Toplumsal beklentiler veya seyirci önyargıları, özellikle kadın icracılar üzerinde baskı oluşturabilir. Bu durum sahnede özgüveni zedeleyebilir ve icranın doğallığını etkileyebilir. Bu nedenle, sahnede cinsiyete dayalı önyargılardan uzak durulmalı ve destekleyici bir ortam oluşturulması performans kalitesini olumlu yönde etkileyebilir.

5.2.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Akademik eğitimin icra performansına etkisi, icracının teorik bilgisinin sahne pratiğine ne ölçüde aktarılabildiğiyle doğrudan ilişkilidir. Öte yandan, uzun yıllar müzikle iç içe olan icracılar, doğal öğrenme süreciyle gelişim gösterebilir. Bu nedenle icra performansı, yalnızca eğitim düzeyine değil, bilgi ve deneyimin bütüncül kullanımına bağlı olarak şekillenmektedir.

5.2.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Mesleki deneyim, icracının sahnede istikrarlı ve etkili bir şekilde icrasını sergilenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Deneyimli icracılar, karşılaştıkları sorunlara hızlı çözümler üretip, grup içi uyumu daha kolay sağlayabilir ve müzikal bütünlüğü koruyabilirler.

Sahne pratiğiyle pekişen bilgi ve beceriler, yalnızca teknik yeterliliği değil, aynı zamanda duygusal dengeyi de destekler. Bu nedenle mesleki birikim, performansın kalitesini doğrudan belirleyen en faktörlerdendir.

5.2.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler

Düzenli ve planlı çalışma saatleri, icracının teknik gelişimini doğrudan etkiler. Düzensiz çalışma saatleri ise dikkat dağınıklığı, fiziksel yorgunluk ve motivasyon kaybına yol açarak icracının performansının kalitesini düşürebilir. Özellikle sahne öncesinde yeterince dinlenmemiş bir icracının hata yapma olasılığı artmaktadır. Bu nedenle çalışma saatlerinin verimli bir düzende ilerlemesi, sahnede istikrarlı ve etkili bir performans için temel bir gerekliliktir.

5.2.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler

Psikolojik denge, icracının sahnede sergilediği performansın doğallığı ve akıcılığı açısından önemli bir faktördür. Stres, kaygı ve motivasyon eksikliği gibi durumlar hem teknik yeterliliği hem de duygusal aktarımı olumsuz yönde etkileyebilir. Sahne öncesi yaşanan psikolojik gerginlik, dikkat dağınıklığına yol açarak icranın bütünlüğünü bozabilir. Bu nedenle sahnede güçlü bir performans sergilemek, yalnızca fiziksel hazırlıkla değil, zihinsel ve duygusal rahatlıkla da doğrudan ilişkilidir. İrcacının sahneye çıkmadan önce zihinsel olarak kendilerini rahatlatacak yöntemler geliştirmeleri, performans kalitesini artırmada önemli bir katkı sağlayacaktır.

5.2.11. On birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Çalgı icracılarının sahne performanslarını olumsuz etkileyen en önemli faktörlerden biride maddi kaygıların azaltılmasıdır. Müzisyenlere yönelik ekonomik desteğin güçlendirilmesi gerekmektedir. Serbest çalışan icracılar için sosyal güvence sistemlerinin geliştirilmesi, özellikle düzenli gelirden yoksun kalan sanat emekçilerinin sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıracak, uzun vadede mesleki sürdürülebilirliği

destekleyecektir. Ayrıca, sahne öncesi prova süreçlerinin maddi sorunlar yaşamaması adına, icracılara sunulan ekipman ve ulaşım desteklerinin genişletilmesi önerilmektedir. Yerel yönetimlerin ya da kültür kurumlarının, düzenli gelir sağlayıcı konser organizasyonları yapması da icracıların ekonomik istikrarına katkı sağlayacak ve icracının mesleki sürdürülebilirliğini önemli katkı sağlayacaktır.

5.2.12. On ikinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Ses yorumcusu ile kurulan sağlıklı iletişim ve karşılıklı güven, sahnede ortaya konan müzikal bütünlüğü doğrudan etkilemektedir. İcracı ile yorumcu arasındaki uyum hem bireysel ifadeyi güçlendirir hem de dinleyiciye daha dengeli ve etkili bir aktarım sağlar. Bu nedenle icracıların ses yorumcusu ile iletişim becerilerini güçlendirmeleri, sahne üzerindeki başarıyı artıran önemli bir adımdır. Sahne öncesi ortak prova, repertuvar üzerine fikir alışverişi yapmak, olası iletişim kopukluklarının önüne geçmek adına önemli bir katkı sağlamaktır

5.2.13. On üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler

Zengin repertuvar bilgisi, icracının sahnede kendinden emin bir performans sergilemesini sağlar. Geniş bir eser yelpazesine hakim olan icracılar, hem teknik becerilerini daha etkili ortaya koyabilir hem de müzikal anlatımı derinleştirebilir. Bu nedenle icracıların repertuvarlarını sürekli güncellemeleri, farklı müzikal stillerle kendilerini geliştirmeleri ve repertuvar bilgilerini sahne pratiğiyle pekiştirmeleri, performans kalitelerini artırmak açısından son derece önemlidir

5.2.14. On dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler

Mekânsal koşullar, icracının sahne üzerindeki rahatlığını ve zihinsel odağını doğrudan etkileyerek performans kalitesini belirleyen önemli faktörlerden biridir. Gürültülü, soğuk, kötü aydınlatılmış veya akustik açıdan yetersiz mekânlar, icracının dikkatini dağıtarak hem teknik hem de duygusal aktarımı olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle icra öncesinde mekânsal düzenlemelerin detaylı şekilde planlanması, performans süresince icracının rahat, kontrollü ve etkili bir sunum yapmasını sağlamak açısından büyük önem taşır. Sahne provası sırasında mekânsal faktörler göz önünde bulundurularak

düzenlemeler yapılmalı, icracının rahat hareket edebilmesi ve notaları net görebilmesi sağlanmalıdır. Bu tür düzenlemeler, icracının performans sırasındaki konforunu artırarak müzikal aktarımını güçlendirecektir.

5.2.15. On beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler

Sağlık durumu, icracının yalnızca sahneye çıkabilmesini değil, sahnede sergilediği performansın sürekliliğini ve kalitesini de doğrudan etkileyen temel bir faktördür. Kronik rahatsızlıklar, yorgunluk ve kas-iskelet sistemi sorunları hem teknik becerilerde hem de duygusal aktarımda ciddi performans kayıplarına yol açabilir. Bu nedenle icracıların sağlıklarını koruyacak yaşam rutinleri oluşturmaları, prova ve sahne yoğunluklarını fiziksel sınırlarını zorlamayacak şekilde planlamaları önemlidir. Uzun performans dönemlerinden önce dinlenmeye zaman ayırmak, sahne öncesinde fiziksel ve zihinsel olarak hazırlıklı olmak performans kalitesini yükseltecektir. Ayrıca sahne ve prova sürelerinin yoğun olduğu dönemlerde beslenme, uyku düzeni ve bedenin genel sağlığına gösterilecek özen, icranın istikrarını ve müzikal aktarım gücünü olumlu yönde etkileyecektir.

5.2.16. On altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler

Sahne süresinin uzunluğu, icracının fiziksel dayanıklılığı ve zihinsel odaklanması üzerinde doğrudan belirleyici bir etkiye sahiptir. Süre uzadıkça yorgunluk, dikkat kaybı, nefes kontrolü zayıflığı ve kas koordinasyonunda bozulmalar görülebilir. Bu nedenle sahne süresi, icracının fiziksel kapasitesi ve prova temposu göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Performans öncesi yeterli dinlenme sağlanmalı, program yapısı gerekirse bölümlendirilerek icracının dinlenmesi sağlanmalıdır. Ayrıca uzun soluklu sahne performansları öncesinde vücut kondisyonunu destekleyecek hafif egzersizler ve nefes çalışmaları icracının dayanıklılığını artırarak performansında önemli bir biçimde etki sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

İmik, Ü., & Haşhaş, S. (2020). Müzik Nedir Ve Hayatımızın Neresindedir. İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi, 6(2), 196-202.

Yavuzoglu, N. (1994), Türk Müziğinin Temel Sorunlarının Eğitime, Kitle iletişim Kuramlarına Yansımaları ve Çözüm Arayışları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sos. Bil. Enstitüsü Radyo-TV Anabilim Dalı, İstanbul.

İmik, Ü. (2014) Müzik ve Medya, Gece Kitaplığı Yayınevi, Ankara.

Özgür, Ü. & Aydoğan, S. (2002), Müziksel İşitme ve Okuma, Sözkese Matbaası, Ankara.

Lull, J. (2000), Popüler Müzik ve İletişim, Çev. Turgut İblag, Çiviyazıları Kitap Matbaacılık, İstanbul.

Kaygusuz, M. (2004), Müzik Tarihi, Kaynak Yayınları, İstanbul.

İmik, Ü. & Haşhaş, S. (2016), Türkiye’de Müzisyen Olmak, Gece Kitaplığı Yayınevi, Ankara.

HASHHAŞ, S. (2013) Bağlama Eğitiminde Bağlama Tutuş, Mızrap (tezene) Tutuş-Vuruş Yönlerinin Yeri ve Önemi Üzerine Bir İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı, Erzurum.

İNTERNET KAYNAKLARI

Url:1 <https://www.foklorsanat.com/Muzik>

Url:2 <http://www.zamandayolculuk.com/html-3/sesdalgasi.htm>

Url:3<https://cangozmuzik.com.tr/blog-detay/Muzik-Aletleri-Isimleri-TOP-10Enstruman-Listesi-14>

Url:4<https://www.rodrigomusic.com/telli-calgilar-temel-ozellikler-kullanim-alarlarifiyat-bilgileri>

Url:5 <https://blog.n11.com/kultur-sanat/muzik/yayli-calgilar-nelerdir>

